

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۹۰

پاسخنامه

تجزیه و ترکیب	موضوع :	۳	پایه :
۱۸	ساعت :	۹۰/۳/۲۵	تاریخ :

نام کتاب: تجزیه و ترکیب نیمه اول جزء بیست و نه قرآن کریم

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. نوع «إِنْ» در آیه شریفه «وإن يكاد الذين كفروا ليزلقونك بأبصارهم...» چیست؟ ب قلم/۵۱
 ا. شرطیه ب. مخففه از مثقله ■ ج. نافییه د. زائده
۲. کدام گزینه شاهد مثال باب تنازع است؟ الف
 ا. هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيهِ ■ ب. إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ
 ج. يَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيهِ د. فَاصْبَحْتَ كَالصَّرِيمِ فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ
۳. نقش کلمه «صَرَعى» در آیه شریفه «فترى القوم فيها صرعى» چیست؟ د حاقه/۷
 ا. منصوب بنزع خافض ب. مفعول فيه ج. مفعول دوّم ترى د. حال ■
۴. در کدام گزینه نوع معتلّ (از جهت مثال، اجوف، ناقص) با بقیه متفاوت است؟ ج
 ا. لَا تُطْع ب. اعْتَدْنَا ج. اَلْقُوا ■ د. طَائِف

تشریحی:

۱. نقش ترکیبی کلمات مشخص شده را بنویسید.
 ا. قالوا سبحان ربّنا إنا كنّا ظالمين:
 ب. وَاَتَّبِعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خُسَارًا:
 ج. مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا:
 د. فَمَنْ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ فَاوْلَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ:
 ج. مفعول مطلق (قلم/۲۹)
 ج. مفعول دوّم (یا بدل از مفعول دوّم) (نوح/۲۱)
 ج. مجرور به حرف جرّ (یا مفعول به با واسطه) (نوح/۲۵)
 ج. مفعول فيه (معارج/۳۱)

۲. وزن هر کدام از کلمات زیر را بنویسید. معارج/۳۱
 ا. كُلُوا: ج. عُلُوا
 ب. مَكِبًا: د. طَاغِينَ:
 ج. مُفْعَلًا ج. تَفْعُونَ
 ج. فَاعِينَ

۳. در عبارات زیر، اسم و خبر نواسخ را پیدا کنید.

- ا. فكيف كان نكير:
 ج. اسم: نكير؛ خبر: كيف. (ملک/۱۸)
- ب. يوم يخرجون من الأجداث سراغاً كأنّهم إلى نصب يوفضون:
 ج. اسم: هم؛ خبر: إلى نصب يوفضون (معارج/۴۳)
- ج. فما منكم من أحد عنه حاجزين:
 ج. اسم: احد؛ خبر: حاجزين.
- د. إن الذين يخشون ربّهم بالغيب لهم مغفرة وأجرٌ كبير:
 ج. اسم: الذين؛ خبر: لهم مغفرة. (ملک/۱۲)

۴. اعراب و نقش ترکیبی هریک از جملات زیر را مشخص کنید.

أ. الذی خلق الموت والحیوة لیبلوکم اَیکم أحسن عملاً:

ج. مفعول دوّم معلق و محلاً منصوب (ملک/۲)

ب. إذا ألقوا فیها سمعوا لها شهيقاً و هی تفور:

ج. مضاف الیه و محلاً مجرور - جواب شرط و محلی از اعراب ندارد - حالیه و

محلاً منصوب (ملک/۷)

۵. متعلّق جار و مجرورهای مشخص شده را پیدا کنید. حاقه/۳۲

أ. ثم فی سلسله ذرعها سبعون ذراعاً فاسلكوه:

ج. اسلكوا (حاقه/۳۲)

ب. والذین هم علی صلاتهم یحافظون اولئک فی جنّات مکرمون:

ج. علی: یحافظون - فی: افعال عموم محذوف (معارج/۳۴ و ۳۵)

ج. اَیْطَمَعُ کُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ یَدْخَلَ جَنَّةَ نَعِیمٍ:

ج. افعال عموم محذوف (معارج/۳۸)

۶. اعراب افعال مشخص شده و عامل هر کدام را بنویسید.

أ. فقلتُ استغفروا ربکم إنه کان غفراً یُرسل السماءَ علیکم مدراراً:

ج. مجزوم در جواب امر (و بعبارة: مجزوم به إن مقدر) (نوح/۱۰ و ۱۱)

ب. أولم یروا إلی الطیر فوقهم صافات و یقبضن:

ج. مرفوع - خالی از ناصب و جازم (ملک/۱۹)

ب. علت حذف عین الفعل و لام الفعل در فعل «لَمْ یَرَوْا» را کاملاً توضیح دهید.

حذف عین الفعل: در مضارع ماده «رأی» سماعاً عین الفعل حذف می شود.

حذف لام الفعل: در ابتدا به دلیل متحرک بودن و مفتوح بودن ما قبل تبدیل به الف می شود سپس در التقاء ساکنین الف حذف می شود.

* ﴿وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَکُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا یَعُوثَ وَیَعُوقَ وَتَسْرَآ﴾ نوح/۲۳

۷. به موارد خواسته شده پاسخ دهید.

أ. حروف اصلی و صیغه کلمه «تَذَرُنَّ».

ج. «و - ذ - ر» و صیغه نهم جمع مذکر مخاطب. (۱ نمره)

ب. نوع کلمه «لا» در عبارت «ولا سواعاً».

ج. زائده (۵/۰ نمره)

ج. کلمه‌ای غیر منصرف در این آیه.

ج. یعوث - یعوق (یکی کافی است) (۵/۰ نمره)

۸. کلمات «مشاء» و «لا یستثنون» را تجزیه کنید.

مشاء: ۱. اسم ثلاثی مزید؛ ۲. معتلّ اللام؛ ۳. صیغه مبالغه (مشتق)؛ ۴. منصرف؛ ۵. متصرف.

لا یستثنون: ۱. فعل ثلاثی مزید؛ ۲. جمع مذکر غائب؛ ۳. باب استفعال؛ ۴. معتلّ اللام؛ ۵. متعدی؛ ۶. معلوم. (برای هر مورد چهار ویژگی نوشته شود)

۹. آیه شریفه زیر را به طور کامل ترکیب کنید.

﴿فاعترفوا بذنبهم فسحقاً لأصحاب السعیر﴾

جواب: اعترفوا: فعل و فاعل؛ بذنب: جار و مجرور متعلّق به اعترفوا. هم: مضاف الیه. سحقاً: مفعول مطلق برای فعل محذوف یا مفعول به برای

فعل محذوف (یکی کافی است)؛ لأصحاب: جار و مجرور متعلّق به سحقاً. السعیر: مضاف الیه.